

การบรรยายพิเศษ
เรื่อง “หมออาชีพ หมอมืออาชีพ”
โดย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
วันพุธ ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ขอขอบคุณคนบตีเป็นอย่างดี ที่ให้เกียรติผมที่ได้มาพูดกับหมอ และนิสิตกับท่านผู้มีเกียรติ จากข้างนอกบ้าง ในวันนี้ผมมาด้วยความเต็มใจ เพราะผมเห็นว่าคนเรา ถ้ามีเรื่องอะไรที่จะช่วยเหลือกันได้ ก็นับว่าเราได้ทำในสิ่งที่ดีแก่ชาติบ้านเมือง

ขออนุญาตเรียนก่อนว่าที่พูดในวันนี้เป็นความเห็นส่วนตัวทั้งสิ้น และก็ไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นวิชาการเลย เนื้อหาส่วนใหญ่ของการพูดในครั้งนี้ก็มาจากประสบการณ์เท่าที่ผมได้รับมาได้เรียนรู้มา เพราะฉะนั้น ถ้าพูดวันนี้ได้ประโยชน์ ผมก็ดีใจมาก ๆ แต่ถ้าพูดแล้วไม่ชอบ ไม่ถูกใจ ก็ต้องขอโทษด้วย อีกประการหนึ่งท่านทั้งหลายก็รู้ว่าผมเป็นทหาร จะมาพูดเรื่องหมอก็ดูชอบกล ๆ ถ้าเปรียบเทียบกับภาพยนตร์ ก็คงเป็นหนังตลก แต่ยังไงก็ตามผมได้เรียนคนบตีและท่านทั้งหลายแล้วว่าผมเต็มใจมาจริง ๆ โดยเฉพาะนิสิต ที่เป็นเด็กหนุ่ม เด็กสาวของประเทศของเรา ซึ่งต่อไปก็จะเติบโตมาเป็นหมอ ผมระลึกอยู่เสมอว่าเด็กหนุ่ม เด็กสาวที่จะออกไปเป็นหมอ เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในชาติบ้านเมืองของเรา นอกจากในสาขาอาชีพของตนแล้ว มีหมอเป็นจำนวนมากซึ่งไปทำวิชาชีพอย่างอื่น และก็ทำประโยชน์ต่อบ้านเมือง เพราะฉะนั้นผมถึงบอกคนบตี ว่าผมเต็มใจ และก็เชื่อว่าเด็กทั้งหลายที่เป็นนิสิตอยู่ซึ่งพวกเราเป็นห่วงกันมาก เมื่อฟังผมพูดแล้วก็จะคิดได้ว่า เป็นประโยชน์ หรือไม่เป็นประโยชน์

ที่จริงคนเราเกิดมาก็ต้องเรียนหนังสือ เพื่อที่จะได้ไปประกอบอาชีพ ไม่ใช่เฉพาะอาชีพหมอ วิชาอื่น ๆ ก็เหมือนกัน เพื่อประกอบอาชีพดูแลครอบครัว ดูแลพ่อแม่สิ่งเหล่านี้จำเป็นที่เราจะต้องทำ นิสิตทั้งหลาย เลือกลงมาเพื่อจะเรียนหมอ บางคนก็เลือกมาเพราะว่าพ่อแม่อยากให้เป็นหมอ บางคนก็เลือกเพราะเพื่อน ๆ เป็นหมอก็เลยมาเป็นด้วย ที่จริงถ้าคนบตีและผู้มีเกียรติทั้งหลายจะอ่านหนังสือที่มีคนเขียนถึงผมบ้างก็น่า จะพอรู้ว่าเมื่อเด็ก ๆ ผมก็อยากเป็นหมอเหมือน หมอประสพ เพื่อนผมเรียนจบสวนกุหลาบด้วยกัน หมอประสพ ก็มาเป็นหมอ ผมก็อยากเป็นหมอ ผมเป็นหมอไม่ได้เพราะว่าหมอสสมัยก่อน เรียนหนังสือต้องใช้เงินมาก พ่อแม่ ผมจนไม่สามารถส่งผมเรียนได้ ผมก็เลยไม่ได้เป็นหมอ ผมต้องไปเรียนที่โรงเรียนนายร้อยซึ่งเรียนไม่เสียเงิน จะโชคดีหรือโชคร้ายก็ไม่ทราบ เมื่อเด็ก ๆ ผมตั้งใจว่าผมจะเป็นหมอ เพราะว่าเมื่ออยู่บ้านนอกผมเห็นคนที่ เจ็บป่วย หลายคนไม่ได้รับการรักษา ตอนนั้นรู้สึกที่เราเป็นเด็ก ๆ เห็นว่าทำไมคนป่วยถึงไม่มีหมอรักษา ผมคิดว่า โตขึ้นมาผมจะเป็นหมอ แต่โชคไม่ดีที่ไม่ได้เป็นหมอ โชคดีที่ได้ไป เป็นนักเรียนนายร้อย ที่จริงมีหมอหลายคน เรียนหมอจบแล้วก็ไม่ทำอาชีพหมอแล้วก็ทำ เก่งซะด้วย อย่าง หมอชัยยุทธ กรรณสูต เป็นต้น หรือหมอ ประเสริฐ ปราสาททองโอสถ ไม่ได้ประกอบอาชีพหมอ ไปประกอบอาชีพเรื่องเครื่องบิน ทำเกี่ยวกับธุรกิจการบิน หมอประเสริฐ บอกอาชีพหมอผมก็ทำ ผมเป็นเจ้าของโรงพยาบาล

พวกเราทั้งหลายและคนบตีที่ทำอาชีพหมอ นอกจากเพื่ออาชีพอย่างที่ผมพูดแล้วสิ่งที่พวกหมอ ได้ทำคุณประโยชน์ต่อบ้านเมืองที่เห็นชัด ๆ ก็คือการทำวิจัยโรคที่หมอทำเก่งมาก ๆ และก็ทำได้ดีมาก ๆ ด้วย ทำให้ชาติบ้านเมืองของเราเป็นที่รู้จักนับถือศรัทธา อย่างโรงพยาบาลของ หมอประเสริฐ คือ โรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร ก็มีคนต่างประเทศไปรักษาเยอะแยะ ทำให้ผมเห็นว่าหมอในบ้านเมืองของเรามีชื่อเสียงมีเกียรติมาก ๆ

หมอกับเด็กนิสิตคงจะได้ยินผมพูดว่า “คิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” บ่อย ๆ ที่จริงผมพูดเรื่องนี้มาประมาณ ๒ กว่าปีแล้วนะครับ แต่ไม่ค่อยมีคนสนใจเท่าไรหรอก เพราะว่าอะไรก็ไม่ทราบ ผมพยายามพูดเสมอ ตอนนี้คนที่ชักพูดตามกันมากแล้ว ที่จริงที่ผมพูดอย่างนั้น ผมอยากให้คนไทยได้สำนึกอย่างน้อยที่สุดว่าเกิดมาในแผ่นดินนี้ แผ่นดินซึ่งค่อนข้างจะมีทรัพยากรธรรมชาติมาก และก็เป็นแผ่นดินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุข ทำให้แผ่นดินของเรามีความสุข ความสงบร่มเย็น เป็นสิ่งที่หาได้ไม่ถ้ง่ายนักในโลกนี้ ผมก็อยากให้คนไทยรู้จักตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน พวกผมที่เป็นหมอก็กถามผมว่าแล้วจะให้เขาทำอย่างไรถึงจะเรียกว่าตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ผมก็บอกเค้าบอกว่าเป็นคนดีก็พอแล้ว ถ้าเป็นคนดีก็ใช้ได้ ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนก็แสดงว่าใช้ได้แล้วอย่างพวกเราที่เป็นหมอขอให้ เป็นหมอที่ดี ทำแค่นั้นก็แสดงว่าตอบแทนบุญคุณส่วนหนึ่งในที่ประชุมมีคณบดีมีท่านทั้งหลายที่มีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมือง ต่อสังคมสูงมากและเป็นผู้มีเกียรติมีชื่อเสียงนั้น ผมถึงเต็มใจมาอย่างนี้พูดอย่างที่เรียนมาคณบดีแล้วแต่ผมอยากจะทำพูดมาก ๆ กับนิสิตแพทย์ทั้งหลาย เพราะผมเห็นว่านิสิตแพทย์หรือพยาบาลก็ตาม มีบทบาทสำคัญต่อตัวเอง ต่อสังคม ต่อชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง ถ้าเด็ก ๆ ที่เป็นแพทย์ เป็นนิสิตแพทย์ ได้จับออกมาเป็นแพทย์ที่ดีก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ สำหรับชาติบ้านเมืองของเรา เป็นโชคดีของคนไข้ ถ้าเรามีหมอดี นอกจากมีบทบาทสำคัญต่อสังคม ในอนาคตผมคิดว่าเด็กพวกนี้จะมีบทบาทสำคัญต่อไปด้วย เพราะฉะนั้น คณบดีครับ ในวันนี้เค้าจะออกมาเป็นหมอที่ดี ผมคิดว่าคงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ถือว่าเรามีหน้าที่สำคัญต่อนิสิต พูดแค่นี้นิสิตอยู่ฟังพูด จังเราก็สบายแล้ว พูดแค่นี้ไม่ใช่อย่างนั้นนะ พวกเราต้องดูแลตัวเองด้วย ต้องเห็นความสำคัญของตนเองว่านิสิตแพทย์ จะต้องเป็นคนยังไงถึงจะออกมาเป็นหมอที่ดีได้ แต่ว่าพวกเราที่เป็นผู้ใหญ่ ตั้งแต่คณบดีลงไปก็จะต้องมีความรับผิดชอบสูง บัณฑิตให้ออกมาเป็นหมอที่ดี จะต้องถือว่าเป็นความรับผิดชอบของพวกเรา ถ้าเราบั่นเค้าออกมาไม่ดีกว่าก็ต้องรับผิดชอบ ถ้าออกมาดีเราก็ภาคภูมิใจได้ทำสิ่งที่ดีให้แก่เด็กที่เรารักที่เก่ง หลักสูตรของแพทย์ ผมไม่รู้ว่ามีออกมาอย่างไรบ้างนะครับ แต่ว่าเมื่อตะกี้นี้คณบดีกรุณาเอ่ยถึงหมอชนบท ผมเตรียมมาพูดเรื่องนี้เหมือนกัน ผมคิดว่าแพทย์ชนบทที่เราผลิตออกมาน่าจะยังไม่เพียงพออย่างขาดอีกเยอะโดยที่ผมเป็นคนชนบท เวลาราชการส่วนมากอยู่ชนบทเป็นส่วนใหญ่ ผมถึงทราบปัญหาของชนบทดีพอสมควรและความไม่พอเพียงของแพทย์ชนบท ผลิตหมอมไม่พอ และยังมีปัจจัยอื่นหลายตัวอย่างเช่นอย่างที่ผมพูดถ้าไม่ชอบก็ต้องขอโทษ บางคนก็ไม่ชอบอยู่บ้านนอก บางคนชนบทไกล ๆ ยิ่งไม่ชอบอยู่ใหญ่ อย่างนี้ผมไม่ได้โทษหมอหรอกว่าหมอบางคนเค้าคิดว่าว่าการอยู่ชนบทไม่ดีก็เลยไม่ชอบ หมอควรจะพัฒนาตัวเองให้ก้าวหน้าในทางวิชาการแต่ถ้าไปอยู่ชนบทโอกาสมันก็ลดน้อยลงเพราะฉะนั้น การอยู่ชนบทหมอก็กเลยไม่ชอบวิชาการไม่ทันสมัย จะไปศึกษาที่ห้องสมุดในอะไรสักที่ก็ไม่มีให้ศึกษา หมอก็กเลยไม่อยากอยู่ บางท่านก็ไม่มีควมคุ้นเคยกับสถานที่ที่ลำบากที่อยู่ยาก ๆ ก็เลยไม่ค่อยเต็มใจ พอเป็นอย่างนั้นชาวบนั้นก็ค่อนข้างจะเดือดร้อน เพราะว่าหมอน้อย เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็หมอมไม่พอก็ค่อนข้างจะมีปัญหา ถ้าคนมีสตางค์ ก็เข้ากรุงเทพฯ ได้ ไม่รักษาหมอที่ต่างจังหวัดหรือหมอชนบทก็เข้ากรุงเทพฯ ได้ แต่คนไม่มีสตางค์ไม่มีทางที่จะเข้า คนมีสตางค์ก็ไม่อยากจะทำหน้าที่เมืองไทยไปรักษาตามเขตที่ต่างประเทศก็ได้ แต่ว่าถ้าคนไทยมีความร่ำรวยอย่างนั้นทุกคนปัญหานี้ก็ไม่มี อย่างนั้นก็ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ง่ายเพราะฉะนั้นเรื่องนี้คิดว่าน่าจะเป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะคิดจะทำอย่างไรถึงจะให้หมอดิดชนบท ทำอย่างไรถึงจะให้หมอได้เห็นว่าเป็นชนบทจำเป็นจะต้องมีหมอ มีแพทย์มีจำนวนมากพอที่ดูแลได้ ผมมานึก ลักษณะนิสัย องคนไทย ที่จริงเราเป็นคนรักถิ่นอย่างผมเมื่อตอนเด็ก ๆ ถูกย้ายไปรับราชการที่จังหวัด ๕ อุดรดิตต์ ตอนนั้นจังหวัดอุดรดิตต์แย่มาก ๆ ที่ไม่ค่อยมีน้ำประปาไม่มี ไฟฟ้าก็ไม่มี แต่มันเกิดความรักถิ่น มันเกิดความรักก็อยู่ได้อย่างสบาย พอมากรุงเทพฯ ผมกลับไม่ชอบ เมื่อไหร่จะกลับอุดรดิตต์ซะที คนไทยมีลักษณะเป็นอย่างนั้น ได้อยู่ที่ไหนก็รักถิ่นอยู่ก็นำจะเป็นทางหนึ่งในการที่เราจะให้หมอชนบทคิดพิจารณาได้

ขออนุญาตพูดเรื่องใบประกอบโรคศิลปะของหมอ ผมก็ไม่เคยเห็นใบประกอบโรคศิลปะซะทีว่าหน้าตาเป็นยังไง ก็ไม่ทราบว่าเป็นใบประกอบโรคศิลปะนี้เขาเขียนว่าคนนี้เป็นหมอเป็นหมอนี่ดี เป็นหมอนี่เก่งอะไรก็ไม่ทราบ แต่ว่าผมรู้ว่าการเป็นหมอจะต้องมีจรรยาบรรณของแพทย์ และจรรยาบรรณของแพทย์ ผมไม่รู้ก็ว่าเค้าเขียนว่ายังไง ผมถึงบอกว่ามันเป็นหนังสือจริง ๆ เพราะผมไม่รู้จะอะไร แต่ว่าผมขอยกตัวอย่างหมอต้องเรียนจิตวิทยา ไม่ใช่จิตแพทย์ ไม่ใช่อย่างหมอประสพ ที่ผมพูดว่าหมอจะต้องมีจิตวิทยา ผมก็เคยเป็นคนไข้ ผมเป็นคนไข้หนักมา ๓ ครั้ง ก็ได้พบหมอหลายหน้าหลายตา หมอบางคนพอมานพุดกับเรา เราก็เข้าใจ ก็เป็นกำลังใจว่าผมจะต้องหาย หรืออย่างน้อยก็หายไปครึ่งหนึ่ง อย่างเมื่อคราวหนึ่งผมป่วยเป็นโรคน้ำท่วมปอด หมอก็จะเจาะปอดเอาน้ำ หรืออะไรก็ไม่ทราบก็หาย ผมก็พยายามถามว่าเออแล้วปอดผมละมันคงเสียแล้วมั้ง มีหมอคคนหนึ่ง ผมต้องขออนุญาตเอย่านาม ตอนนั้นมียศเป็นพันเอก ตอนนั้นก็พันเอก ตอนนั้นก็ท่านลาออกไปจากโรงพยาบาลพระมงกุฎแล้วชื่อหมอพิชัย นำสิริกุล เป็นหมอบจจากอเมริกา ท่านก็มาบอกว่าไม่ต้องกลัวหรอกมันไม่เสียหายอะไรก็เหมือนเราเป็นแผล พอหายแล้วมันก็จะเป็แผลเป็น ผมก็เข้าใจว่าปอดมันก็ได้ไม่เสียหายอะไร เป็นเพียงแผลเป็นเท่านั้นเอง นี่คือนี่ที่ผมคิดว่าหมอน่าจะเรียนในเรื่องสื่อคนไข้ อันนี้ผมอาจจะเขยก็ได้เพราะเขาเรียนกันแล้ว แต่ผมก็พยายามถามหมอที่พระมงกุฎว่า เขาสอนกันไหม บางคนก็ตอบว่าสอน บางคนก็ไม่รู้ว่าสอนหรือไม่สอน ผมก็ไม่รู้ว่าเขาสอนหรือไม่สอน มีอีกคนคือหมอนันชัย อดิศักดิ์ เป็นหมอนตา เดิมอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์ เดียวนี้ออกไปอยู่โรงพยาบาลเอกชนแล้ว ผมก็เป็นคนไข้ไปลอกต้อ พอจะเข้าไปในห้องเค้าก็ทำผมเป็นคนไข้ ก็ตกใจหมอนันชัย อดิศักดิ์ บังเอิญเขาเป็นลูกของเพื่อนผม ก็มาบอกผมบอกว่า คุณอายุอยู่ไปสนใจเขาซะ คือเขาทำตามระเบียบแบบแผนไม่ต้องกลัวหรอกไม่มีอะไร เดียวผมจะทำให้คุณสบาย ๆ ผมก็เลยสบายใจก็ไม่ต้องตื่นตกใจกลัวว่ามันทำกันคล้ายเหมือนเป็นคนไข้หนักทำนองนั้น ต้องเล่าอีกนิดหนึ่งว่า หมอนันชัย พ่อเขาชื่อหมอนรสิงห์อดิศักดิ์ เป็นหมอรุ่นก่อนหมอประสพ รัตนากร ปี หมอนรสิงห์ เป็นหมอรุ่นพี่ที่สวนกุหลาบ หมอคนนี้เป็นหมอนี่ยอดเยี่ยมมากครับ เป็นหมอของกรมชลประทาน เวลาใครจะมาขอหยุดงานก็ต้องมาขอใบป่วยแพทย์ก็ต้องมาพบที่หมอนรสิงห์ พี่หมอนรสิงห์ แทนที่จะเขียนให้กลับตรวจจริง ๆ บอกว่านายไม่ป่วยนะ นายมาขอใบแพทย์ไม่ได้ กลับไปทำงานและก็ หมอนรสิงห์ อดิศักดิ์ ที่มีดีอีกอย่างหนึ่ง คือคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าคนไข้จนก็เรียกน้อย บางคนก็ไม่คิดรักษาเลย คนไข้รวยก็เอาமாகก็เป็นหมอนี่ดีมาก ๆ ผมก็เคยไปรักษาที่พี่หมอนรสิงห์ ท่านก็รักษา ผมถามว่าพี่หมอนจะคิดเท่าไร พี่หมอนคิด ๑๐ บาท ผมว่าทำไมน้อย น้อยก็เพราะว่ารักษาฟรีนั่นเอง ก็เป็นเรื่องที่ผมเรียนว่า ถ้ามีการเรียนเกี่ยวกับเรื่องจิตวิทยาก็น่าจะดีทำให้คนไข้เห็นหน้าหมอก็อยากมีความสบาย ถ้าหมอไหนดู ๆ คนไข้ก็ซ้กจะกลัว

อีกเรื่องหนึ่งนะครับ ที่ผมคิดว่าอยากจะมาเล่าให้ฟัง คือเดี๋ยวนี้พวกเราที่ตื่นกัน ในเรื่องการดูแลตัวเอง เป็นเรื่องที่ดีมากครับ สุขภาพตัวเอง การดูแลตัวเอง มันเป็นอย่างนี้ ๆ ผมคิดว่านอกจากหมอจะใช้วิชาแพทย์ในการรักษาคนไข้แล้วน่าจะนำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ประกอบในการรักษาโรคด้วย เช่น หมอต้องใช้เมตตา มีหิริโอตตปละ ไม่มีกิเลส ไม่มีโมหะ ไม่มีโทสะ สิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผมคิดว่าจำเป็นสำหรับหมอ อย่างเรื่องประโยคที่ผมได้ยินตั้งแต่จำความได้ กันไว้ดีกว่าแก้ ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Preventive is better than cure ไม่ทราบว่ายานไหนมาก่อนมาทีหลัง ของเราอาจจะก่อนก็ได้ครับหรือของเราอาจจะแปลเขามากก็ได้ครับ แต่ว่าอันนี้เป็นเรื่องที่ผมคิดว่าลักษณะนิสัยของคนไทยไม่ค่อยชอบกันไว้ดีกว่าแก้ เพราะฉะนั้นก็เป็นหน้าที่ของพวกเราที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ได้ คนไทยชอบบอกเป็นเองก็หายเอง ยิ่งอาชีพอย่างพวกผมเป็นทหาร เค้าฝึกต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ เช่น ฝนตก แดดออกก็ให้ไปตากแดด ตากฝน ซึ่งมันค่อนข้างจะตรงกันขมกับการดูแลตัวเอง ก็เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นพวกที่มีอาชีพเหมือนผมส่วนมากจะเสียชีวิตเร็ว เพราะว่าไม่ค่อยยอมรับว่าเป็นโรคเรื่องนี้ผมคิดว่าบรรดาท่านทั้งหลายเป็นหมอ เห็นจะเป็นหน้าที่ที่จะต้องสอนให้ดูแลรักษาสุขภาพตัวเอง การดูแลตัวเอง ผมคิดว่าการออกกำลังกายก็เป็นสิ่งจำเป็น ขออนุญาตใช้ว่า กำลังจิตก็เป็นสิ่งจำเป็น กำลังจิตก็คือพวกเราทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ทำจิตใจให้สงบ ให้สงบ ให้สะอาด มันก็จะรักษาดูแลตัวเองได้และรักษาคนอื่นได้ด้วย พวกเราถ้าเกิดจิตสะอาด สงบ สงัด คิดว่าทำจิตใจให้สงบ ให้สงบ ให้สะอาด

โรคร้ายคงจะมาหายาก แต่ตราบไตที่จิตเราไม่สะอาด ไม่สงบ ไม่สงบ ไม่ว่าจะหมอ หรือไม่เป็นหมอก็มีโรคร้ายด้วยกันทั้งนั้น

มีอีกเรื่องหนึ่ง ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย เรื่องนี้เกี่ยวกับหมอก็ลองฟังดู คือ คนเราไปเชื่อในสิ่งที่ไม่มีความเหตุผล อย่างชอบไปปรับประทานกับคนที่เขาบอกทานไอ้โน่นแล้วไอ้นี้จะหาย น่าจะเป็นหน้าที่หมอที่จะต้องไปชี้แจงให้ฟัง บอกว่าอะไรที่มันควรเชื่อ และไม่ควรเชื่อ มันเป็นเรื่องเท็จจริง คงจะเป็นความเชื่อ เมื่อตอนผมอยู่ในทำเนียบรัฐบาล ผมก็สนใจปัญหาของคนยากคนจนมาก ๆ ก็พยายามแก้ปัญหานี้ เพราะว่าปัญหานี้เป็นปัญหาที่สำคัญมาก ผมคิดว่าเรื่องของคนยากคนจนมาจากสาเหตุ ๓ ประการ ประการที่ ๑ เรื่องการศึกษา ๒. ไม่มีงานทำ ๓. สุขภาพไม่ดี เมื่อสุขภาพไม่ดี ร่างกายไม่ค่อยแข็งแรงก็ทำงานทำไม่ได้ อย่างพวกเราอาจจะเห็นตามทีวีบ่อย ๆ ทีวีชอบออกภาพต่าง ๆ เชิญคุณยายคนนั้นนั่งเปลี่ยเสียขา มีหลานที่ต้องไปเก็บปลา ตกปลา มากินก็มีมากเหลือเกินคิดว่าเราน่าจะมานั่งคิดกัน ก็ไม่ทราบว่าจะมาออกทีวีมาฟ้องเราหรือเปล่านั้น มาบอกเราหรือเปล่านั้นมาบอกเราว่ามีคนง่อยเปลี่ยเสียขา

ผมขออนุญาตเล่าเรื่องที่เป็นหัวข้อ หมอดี ไม่ดี เก่งหรือไม่เก่ง และผมก็ไม่ทราบอีกว่า หมอดีหมอเก่ง พวกท่านทั้งหลายที่เป็นหมอดูกันยังงั้นว่าคนไหนเก่งหรือไม่เก่ง คนไหนดี แต่สำหรับพวกผมที่ไม่ใช่หมอจะมองหมอดี หมอเก่งคงจะไม่เหมือนกับที่หมอมองกัน ผมคิดว่าหมอดี คือหมออาชีพ หมอเก่งคือหมอมืออาชีพ

หมออาชีพ คือผู้ที่เลี้ยงชีพด้วยการประกอบอาชีพเป็นผู้ที่พร้อมด้วยความรู้ในการ ประกอบวิชาชีพเวชกรรม เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นแพทย์ มีคุณธรรม มีจริยธรรมเปี่ยมด้วยความกรุณา ปราณี มีความเสียสละ ห่วงใย ดูแล รักและเอาใจใส่ผู้ป่วย อดทน อดกลั้น มีความมุ่งมั่นให้ผู้ป่วยพ้นทุกข์ อย่างรวดเร็วปลอดภัย และดีที่สุด แม้นอกเวลาที่ยังเต็มใจดูแล ไม่บกพร่อง ยึดมั่นในจรรยาบรรณ และดำรงอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ผมไปพูดที่อื่น ผมเคยพูดเรื่องครูอาชีพ และครูมืออาชีพ สถาบันทหาร ผมก็พูดทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ หมออาชีพอย่างที่ผมเรียนแล้วเป็นคำนิยามซึ่งผมได้ให้ขุนนายแพทย์ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า คนหนึ่งชื่อ พลตรี นายแพทย์ สหชาติ พิพิธกุล ให้เขาทำมาเขาก็ทำมาเป็นอย่างนี้ผมขอเน้นเรื่องจิตวิญญาณแห่งความเป็นแพทย์ คนเราที่จะไปประกอบอาชีพอะไร ต้องประกอบอาชีพด้วยจิตวิญญาณ ถ้าไม่รักความเป็นหมอ ไม่น่าเป็นหมอมืออาชีพ ไม่น่าเป็นหมออาชีพ คือต้องเกิดมาเพื่อเป็นหมอจริง ๆ หมายความว่าอยากเป็นหมอเหลือเกิน ในความรู้สึกมีแต่เรื่องหมอ เหมือนผมไปบอกกับเด็กทหารว่า อยากเป็นทหารต้องมีจิตวิญญาณในความเป็นทหาร ถ้าอยากเป็นทหารเพื่อ

เอาเงินอย่างเดียวไปหาอาชีพอื่นดีกว่าเพราะว่าจะไม่เจริญก้าวหน้า ถ้าเราไม่มีจิตวิญญาณที่จะเป็นแพทย์ ก็ขออย่าเป็นเลย ผมขอเรียนว่าคนดีเท่านั้นถึงจะมีคุณธรรมและจริยธรรม ทั้ง ๒ ข้อนี้เป็นหัวข้อสำคัญ ไม่ใช่เพราะอยู่ในวงแพทย์เท่านั้น ทุกสาขาอาชีพ คนจะต้องมีคุณธรรม และจริยธรรม ผมคงไม่อธิบาย ผมขอเรียนว่าคนดีเท่านั้นถึงจะมีคุณธรรม และจริยธรรม คนไม่ดีไม่มี คนไม่ดีจะไม่มีความคุณธรรม หรือจริยธรรม ไม่ว่าสาขาอาชีพใด ผมขอเน้นเรื่องความอดทนและอดกลั้น ผมคิดว่าเป็นหมอคงโดนมา คนไข้บ่น พ่อแม่คนไข้บ่น ใครต่อใครบ่น นินทา บางทีว่าเสีย ๆ หาย ๆ เห็นจะต้องอดทนอดกลั้น เพื่อที่จะทำหน้าที่ของแพทย์ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผมขอเน้นเรื่องจรรยาบรรณก็คงทราบกันอยู่แล้วว่าแพทย์ต้องมีจรรยาบรรณ และผมขอเน้นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต มีความสำคัญอย่างยิ่ง อันนี้ไม่ขออธิบาย เพราะคงรู้แล้วว่าความซื่อสัตย์สุจริต

หมอสหชาติ ที่ผมพูดถึงเมื่อครู่นี้ เมื่อปี ๒๕๑๗ ตอนนั้นเป็นร้อยโทไปทำงานกับผมที่ภาคอีสาน ตอนนั้นการรักษายาบาลในเวลาคับขันอย่างนั้นค่อนข้างลำบากมาก แต่หมอสหชาติ ก็ได้ทำเรื่อง ๆ หนึ่งซึ่งเป็นเรื่องง่าย ๆ แต่ก็ยากที่จะเข้าถึง คือไปรักษาชาวบ้านที่เจ็บป่วย หมอสหชาติ รับสาว ๆ ที่อาสาสมัครมาฝึกอบรม แล้วก็อบรมก็คือถ้าเป็นไข้ต้องให้กินยา ปวดหัวก็ต้องกินยาอันนี้ และเด็กพวกนี้ก็เอาเข้าไปเยี่ยมตามบ้าน บังเอิญถ้าใครเป็นชาวอีสานก็คงรู้ว่าคนภาคอีสานอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ไม่กระจ่าย เหมือนกับคนภาคใต้ เพราะฉะนั้นเป็นความสะดวกมากที่ไปดูแลเพราะเดินไปก็ได้ ใครเป็นอะไรก็เอานี้ไปกิน ผมเห็นจะต้องเอ่ยชื่อให้เป็นเกียรติสำหรับหมอผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ หมอปานทิพย์ วิริยพานิชย์ เข้าใจว่าตอนนี้ก็เป็นหมออยู่ หรือเป็นอะไร

สักอย่างที่โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน หมอปานทิพย์ และหมอสหชาติ ได้ช่วยเหลือในเรื่องนี้มา ผมอยากจะ
เอ่ยนามทั้ง ๒ ท่าน ประกอบคุณความดีให้กับชาติบ้านเมือง

หมอมืออาชีพ คือหมอที่มีความรู้อย่างละเอียด ถูกต้อง ลึกซึ้ง ทันสมัย มีความสามารถในทางทักษะ
เป็นอย่างดี รับผิดชอบต่อสังคมอย่างสูง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่แพทย์ ลูกศิษย์แพทย์ ผู้ป่วยและ
ญาติ รวมทั้งบุคคลอื่นทั่วไป เป็นผู้ที่มีลักษณะดี สง่า ฝ่าเผย สะอาด อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นที่พึ่งของผู้ป่วยได้
อย่างแท้จริง เป็นผู้ครองตนอยู่ในจรรยาบรรณของแพทย์อย่างเคร่งครัด ผู้มีเกียรติที่รักทั้งหลายโปรดสังเกตว่าที่
ผมพูดทั้งหมอมืออาชีพ และหมอมืออาชีพมีซ้ำกันอยู่ ๒ เรื่อง คือ เรื่องจรรยาบรรณมีทั้งหมอมืออาชีพและหมอมือ
อาชีพ ขอยกตัวอย่าง คุณหมอจรัส สุวรรณเวลา เป็นหมอมือที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผมอยากจะเรียน
ความในใจที่ประสบมาว่า ถ้าเราไม่สบาย เราป่วย พอหมอมาใจมันซึกซึ้นขึ้นมาแล้ว อันนั้นมันเป็นเรื่องค่อนข้าง
จะสำคัญ แล้วยังเป็นหมอมืออาชีพและหมอมืออาชีพแล้วยิ่งดีใหญ่ ยิ่งเป็นสิ่งที่คนไข้ต้องการมาก ๆ โปรดอย่า
น้อยใจนะครับ ผมขอพูดถึงหมอมืออีกประเภทหนึ่ง ผมเรียกหมอมือพวกนี้ว่าอาชีพหมอ คือหมอมือที่เป็นหมอเพราะว่า
ต้องการเงินเดือนไปเลี้ยงชีพเท่านั้นไม่ต้องการที่เป็นหมอมือที่ดี เป็นหมอเชี่ยวชาญอะไร เหมือนครูสอนหนังสือกับ
เด็ก ครูบางคนเป็นครูอาชีพ แต่ครูบางคนที่ไม่ค่อยสนใจคนไข้ มีหน้าที่รักษาที่รักษาอย่างเดียว ผมขอเล่าให้ฟังเมื่อผมไป
ตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลแอมเมรี สหรัฐ หมอพบว่า ร่างกายผมขาดน้ำ พยาบาลเอาโด้กมาให้ผมกิน เธอวาง
ขวดโด้กโครม และพูดเสียงหัว ๆ ว่า ต้มให้หมด ไม่สนใจโยตี

มีอีกเรื่องหนึ่งใคร่ขอเรียนว่าพวกเราทุกคนที่เป็นหมอขอให้ยึดพระบรมราชาบาทพระราชาดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไว้เป็นแนวทางมีหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนดี คนไม่ดี จะทำประโยชน์ให้แก่
ประเทศชาติได้อย่างไร ช่วยเหลือประชาชนได้อย่างไร คนรวยจะอย่างไร คนจนจะอย่างไร ผมคิดว่าน่าจะ
เป็นประโยชน์แก่หมอ นอกจากจะเป็นประโยชน์ ผมคิดว่าการนำพระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว มาปฏิบัติเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ผุดผ่องจริง ๆ ไม่มีที่ติ ไม่มีตำหนิ รับสั่งมีแต่ความ
บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีความลำเอียง ไม่มีความเข้าข้างหนึ่งข้างใด เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้าเราน้อมรับเอาพระบรม
ราชาบาทพระราชาดำรัส มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติก็จะเป็นเรื่องที่ดีมาก เป็นสิริมงคลด้วย เพราะว่าหมอช่วย
คนให้พ้นทุกข์ เป็นบุญเป็นกุศล เป็นเรื่องที่คนอื่นไม่ค่อยมีโอกาสทำ เพราะฉะนั้นผมถึงขอขอบคุณเป็นส่วนตัว
และก็เป็นส่วนรวมว่าเป็นหมอได้บุญ เป็นคนมีบุญด้วย ที่ทนทั้งหลายเห็นผมมีสุขภาพดีเดี๋ยวนี้ก็เพราะว่าผมมี
หมอมืออาชีพและหมอมืออาชีพมาดูแล

ขออนุญาตพูดถึงเรื่องความรู้สึกสามัคคี ทุกวันนี้เขาพูดแต่เรื่องสมานฉันท์ แต่ผมคิดว่าความรู้สึกสามัคคีเป็นเรื่อง
ที่หมอต้องการในระหว่างสถาบันหมอด้วยกันอย่างหมอ ทำงานเป็นทีมผ่าตัดตั้ง ๒๐ คน ถ้าไม่รู้รักสามัคคีคนไข้
ก็ไม่รู้สึกตัว ไม่สนุกด้วย หมอเกษม องคมนตรี เคยปรารภให้ผมฟังว่าสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีคนอยู่ไม่กี่คน
ที่ลูกแก่อำนาจ ทำให้คนทั้งโลกรบกันจริง ๆ ด้วย ฮิตเลอร์ก็เป็นหนึ่งในนั้น

ชาติบ้านเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใครก็ตามแม้เพียงแต่คิดจะยึดถือเป็นของตนเองหรือของพวกเขาของตนเอง
เพื่อประโยชน์อันไม่ชอบธรรมต่อตนเอง หรือต่อพรรคพวกของตนเอง จะพบกับหายนะในที่สุด พระสยาม
เทวราช จะปกป้องคุ้มครองคนดีของชาติบ้านเมืองเสมอ และจะสาปแช่งคนไม่ดีให้มีอันตักทุกขได้ยากแสน
สาหัสตลอดชีวิต

ผมเห็นจะต้องขอจบแค่นี้ ถ้าการบรรยายของผมมีประโยชน์ ผมก็ดีใจ แต่ถ้าการบรรยายแล้ว
ทำให้ท่านมีจิตใจหม่นหมองใจ ผมก็ขอโทษด้วย